

Nader onderzoek noordse woelmuis

*Ruimtelijke ontwikkeling ten behoeve van
woningbouw achter de Cor Bremerstraat te
Oosterend Texel*

Rapport 2022-004

Nader onderzoek noordse woelmuis

*Ruimtelijke ontwikkeling ten behoeve van woningbouw
achter de Cor Bremerstraat te Oosterend Texel*

Uitvoerder: Noordkop Groen
Van Galenstraat 131
1782 EZ Den Helder
Tel. 06-20005334
Email: Info@Noordkopgroen.nl

Opsteller: Ing. M. L. de Jong

Paraaf:

Project: Ruimtelijke ontwikkeling ten behoeve van
woningbouw achter de Cor Bremerstraat te
Oosterend Texel

Rapport: 2022-004

Status: Eindrapportage

Datum: 10 februari 2022

Opdrachtgever: Gemeente Texel

Contactpersoon: Hein van der Vlerk en Ellen Sickmann

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	4
2.	DE NOORDSE WOELMUIS	5
	2.1 Bestaande gegevens	6
	2.2 Staat van instandhouding	7
	2.3 Onderzoeksmethode	8
	2.4 Resultaten	9
3.	CONCLUSIES	10
4.	ADVIES VOOR INRICHTING EN BEHEER	10
5.	BIJLAGE GERAADPLEEGDE BRONNEN	11

1. INLEIDING

Noordkop Groen heeft van de gemeente Texel de opdracht gekregen voor het uitvoeren van een nader onderzoek naar noordse woelmuizen. Het nader onderzoek is uitgevoerd ten behoeve van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling ten behoeve van woningbouw in Oosterend. De planlocatie is gelegen achter de Cor Bremerstraat te Oosterend.

Onderzoeksvragen

Het onderzoek heeft tot doel om antwoorden te geven op de volgende vragen:

1. Wat is het actuele voorkomen van de noordse woelmuis op de planlocatie?
2. Dient er een ontheffing in het kader van de wet natuurbescherming aangevraagd te worden?
3. Welke mitigerende maatregelen dienen er eventueel genomen te worden?

Verantwoording

Het veldwerk en het opstellen van de rapportage zijn uitgevoerd door Martin de Jong, ecooloog van Noordkop Groen. De eDNA analyse is uitgevoerd door Datura Molecular Solutions BV te Wageningen.

Figuur 1. Ligging planlocatie Oosterend

2. NOORDSE WOELMUIS

De noordse woelmuis is een grote woelmuis met een brede kop en een relatief lange staart. De noordse woelmuis is een forse woelmuis met een kop-romplengte tot 16 cm en een gewicht tot circa 65 g. Kenmerkend is de relatief lange staart, die bij volwassen dieren ruim een derde van de kop-romplengte bedraagt. De rugvacht is lang, glanzend en donkerbruin, de buikvacht grijsig wit; lichter gekleurde exemplaren komen soms voor. De oren zijn grotendeels verscholen in de vacht.

De noordse woelmuis leeft in hoge vegetaties met vooral grasachtige planten. In gebieden waar andere woelmuizen voorkomen, leeft de soort veel in natte terreinen, zoals rietland, moeras, zeer extensief gebruikte weilanden, drassige hooilanden, vochtige duinvalleien en periodiek overstroomde terreinen. Doordat de noordse woelmuis geen watervrees heeft, kan hij goed eilandjes bereiken, waar hij dan vaak als enige woelmuis voorkomt. Er moet variatie in de vegetatie aanwezig zijn zoals diverse kruiden, overgangszones tussen land en water met riet, aanwezigheid van bepaalde soorten zeggen en in natte gebieden moeten drogere delen aanwezig zijn. Ook op Texel komt de aardmuis als concurrent tegenwoordig voor en zorgt voor een extra bedreiging van de soort, vooral in de drogere gebieden. Noordse woelmuizen mijden door struiken en bomen gedomineerde begroeiingen.

Figuur 2. Noordse woelmuis, Foto R. Witte, Bureau Endemica

2.1 Bestaande gegevens

De NDFF bundelt, uniformeert en valideert natuurgegevens in Nederland. De gegevens brengen in beeld wat er bekend is over de verspreiding van planten- en diersoorten. Er zijn ruim 100 miljoen waarnemingen in de NDFF opgeslagen.

Uit de Nationale Databank Flora en Fauna komen de volgende gevalideerde gegevens naar voren voor de omgeving van de planlocatie.

Figuur 3. Waarnemingen van noordse woelmuizen in de NDFF

Tabel 1. Gegevens uit de NDFF

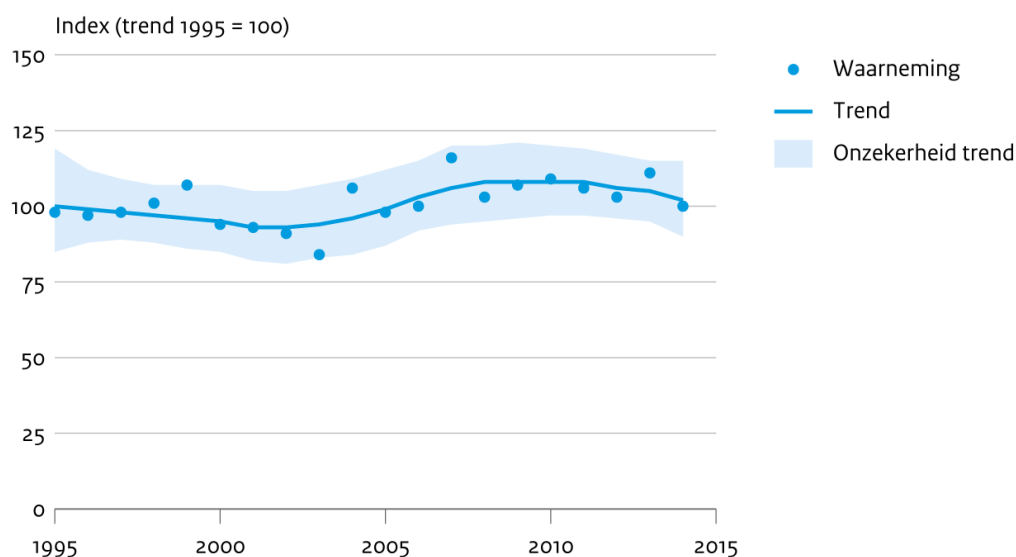
Datum	Aantal	Protocol
1-9-1995	1	17.000 Losse waarnemingen van zoogdieren
18-9-1995	23	17.001 Inventarisatie muizen met inloopvallen
18-9-1995	20	17.001 Inventarisatie muizen met inloopvallen
25-9-1995	33	17.001 Inventarisatie muizen met inloopvallen
25-9-1995	7	17.001 Inventarisatie muizen met inloopvallen
1-9-2008	3	17.002 Braakbalonderzoek
1-1-2012	11	17.002 Braakbalonderzoek
1-11-2012	31	17.002 Braakbalonderzoek
12-11-2012	4	17.002 Braakbalonderzoek
12-12-2012	14	17.002 Braakbalonderzoek
16-6-2013	43	17.002 Braakbalonderzoek
24-7-2014	1	17.001 Inventarisatie muizen met inloopvallen
10-5-2015	1	101.000 Losse waarnemingen van Waarneming.nl
1-1-2018	10	17.002 Braakbalonderzoek
5-2-2018	1	17.002 Braakbalonderzoek
1-10-2018	21	17.002 Braakbalonderzoek
1-10-2018	38	17.002 Braakbalonderzoek
1-1-2019	6	17.002 Braakbalonderzoek
1-4-2019	5	17.002 Braakbalonderzoek
1-1-2020	9	17.002 Braakbalonderzoek

1-1-2020	6	17.002 Braakbalonderzoek
1-4-2020	14	17.002 Braakbalonderzoek
11-6-2020	23	17.002 Braakbalonderzoek
1-2-2021	6	17.002 Braakbalonderzoek

De waarneming vlakbij de planlocatie betreft een losse waarneming van een noordse woelmuis van 10 mei 2015. In 2009 is er al eerder onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde soorten op een ruimere locatie dan de huidige planlocatie. Uit dat onderzoek kwam naar voren dat op diverse raaien noordse woelmuizen zijn aangetoond. De toen gehanteerde methode was het vangen met zg. Longworth inloopvallen. Op raai 5 is toen 1 noordse woelmuis gevangen, deze lag op de huidige planlocatie. Zie verder voor details: "Witte R.H. 2009. *Onderzoek naar het voorkomen van (noordse woel)muizen rond Oosterend, Texel 2009 Belang van de planlocaties 'De Verrassing' en 'De Akker' voor voortbestaan noordse woelmuis*. Rapport 2009.056 Zoogdiervereniging, Arnhem".

2.2 Staat van instandhouding

De staat van instandhouding van de noordse woelmuis wordt als zeer ongunstig beoordeeld, waarbij het verspreidingsgebied en het toekomstperspectief als zeer ongunstig zijn beoordeeld, het leefgebied als matig ongunstig en de populatie als gunstig.

Bron: NEM (Zoogdiervereniging, CBS)

CBS/okt16
www.clo.nl/nh155502

Figuur 4. Trend in verspreiding noordse woelmuis 1995-2015

De Noordse woelmuis is sterk achteruitgegaan doordat zijn leefgebied verdween door intensive landbouw, verdroging en het verdwijnen van moerasgebiedjes en doordat andere woelmuissoorten zijn leefgebied koloniseren en hem wegconcurreren. In alle regio's is de verspreiding van de soort gekrompen en de resterende populaties zijn vaak geïsoleerd van elkaar. Sinds 1995 is er echter geen verdere krimp aantoonbaar in het aantal kilometerhokken waarin de soort voorkomt.

De verspreiding van de noordse woelmuis in open natuurgebieden is als stabiel beoordeeld, zowel in de periode 1995-2016 als in 2007-2016. Texel is een van de belangrijkste bolwerken van de noordse woelmuis in Nederland. De noordse woelmuis kan op het gehele eiland voorkomen. De zoogdiervereniging heeft in recente jaren alle Natura 2000-gebieden op Texel onderzocht. De resultaten hiervan worden in de loop van 2022 verwacht. Dit onderzoek zal de stand van zaken in het kader van de instandhoudingsdoelstellingen op Texel actualiseren.

2.3 Onderzoeksmethode

Er moet in beeld gebracht worden waar zich de locaties van voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of ander functioneel leefgebied van de noordse woelmuis zich bevinden. Hiertoe is het gehele gebied door een ervaren ecooloog nagelopen op zoek naar sporen die kunnen duiden op aanwezigheid van de noordse woelmuis.

In het veld is gezocht naar holen en vaste routes. Deze routes zijn in niet te lange vegetatie relatief makkelijk te vinden. Ze ontstaan doordat de woelmuizen planten eten waarbij de plantkern bij de wortels favoriet is. De lange sprietten sterven vervolgens af waardoor een bruine lijn in de vegetatie ontstaat.

Monstername

Bij de vondst van vaste routes en / of holen is er actief gezocht naar uitwerpselen. Vaak gebruiken noordse woelmuizen vaste latrines waar dan keutels gevonden kunnen worden. Deze keutels zijn verzameld, om er eDNA analyse op uit te laten voeren. Om gedetailleerd vast te leggen waar alle sporen betrekking hebben op noordse woelmuizen, is voor een relatief groot aantal monsters gekozen. Hierbij is zowel de oost en westkant van de weg bemonsterd alsmede in slootvakken voor en na bebouwing. De gevonden keutels zijn zorgvuldig verzameld door het dragen van rubberen handschoenen waarbij de keutels in een kleine pipet zijn verzameld. Om vermenging van DNA-sporen te voorkomen zijn op elke vindplaats steeds weer nieuwe handschoenen gebruikt. Het zoeken naar sporen is uitgevoerd op 17 december 2021.

Monster analyse

De monsters zijn getest op de aanwezigheid van DNA van noordse woelmuis. Het analyseren van een eDNA monster vindt plaats in drie stappen. Eerst wordt het eDNA in het monster geconcentreerd en gezuiverd.

Vervolgens wordt een controle analyse uitgevoerd om te testen of eDNA detectie in een monster eventueel geïnhibeerd wordt door storende stoffen. Tenslotte wordt het eDNA gedetecteerd met behulp van een real-time quantitative PCR. De uitslag 2/2 betekent dat er DNA van noordse woelmuizen is gedetecteerd.

Figuur 5. Sample locaties op DNA noordse woelmuizen.

2.4 Resultaten

Er zijn in totaal 11 samples verzameld, verdeeld over 8 samples in het ruige middendeel van het terrein en 3 samples langs de rand van het gebied.

Uit de eDNA analyse van *Datura* is gebleken dat alle 11 de samples geen DNA bevatten van noordse woelmuizen. Dit is per samplenummer weergegeven in tabel 2.

Tabel 2. Resultaten eDNA analyse

Sample	noordse woelmuis
40832	0/2
40833	0/2
40834	0/2
40835	0/2
40836	0/2
40837	0/2
40838	0/2
40839	0/2
40840	0/2
40841	0/2
40842	0/2

3. CONCLUSIES

- Er zijn geen aanwijzingen voor het actuele voorkomen van noordse woelmuizen op de planlocatie. Waarschijnlijk is door verdroging en verruiging met bramen het terrein ongeschikt geworden.
- Tijdens het veldwerk zijn er geen aanwijzingen gevonden voor het eventueel voorkomen van de hermelijn op de planlocatie.
- Een aanvraag van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig.

4. ADVIES VOOR INRICHTING EN BEHEER

Het huidige middenstuk met russen en bramen kan gemaaid worden, er wordt ook geadviseerd om het terrein tot de start van de woningbouw de vegetatie niet langer dan 10 cm te laten worden.

De aanleg van een windsingel aan de rand van het weiland wordt afgeraden. Noordse woelmuizen houden niet van opgaande begroeiing, vanwege onder andere schaduw werking zou een windsingel aan de zuidrand van het weiland eerder een negatief effect hebben.

De in het overleg al ter sprake gekomen optie om een natuurlijke overgang met een aflopend talud eindigend in een greppel aan de noordkant van het terrein zou voor noordse woelmuizen veel gunstiger zijn, en in ieder geval geen negatief effect veroorzaken.

Noordkop Groen,

Den Helder, 10 februari 2022

Ing. M.L. de Jong

5. BIJLAGE GERAADPLEEGDE BRONNEN

Noordse woelmuis

<https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-013-Kennisdocument-Noordse-woelmuis-1.0.pdf>

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/subsidiestelsel-natuur-en-landschap/agrarisch-natuurbeheer-anlb/kennisbank/doelsoorten/noordse-woelmuis/>

<https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/noordse-woelmuis>

<https://www.clo.nl/indicatoren/nl1604-svi-nederland>

<https://www.clo.nl/indicatoren/nl1555-zoogdieren-van-de-habitatrichtlijn->

<https://www.clo.nl/indicatoren/nl1586-trend-fauna-open-natuurgebieden>

<https://www.rvo.nl/sites/default/files/2020/08/Gedragscode%20SW%20EIndconcept%2020200709%20v1.0.pdf>

Witte R.H. 2009. *Onderzoek naar het voorkomen van (noordse woel)muizen rond Oosterend, Texel 2009 Belang van de planlocaties 'De Verrassing' en 'De Akker' voor voortbestaan noordse woelmuis*. Rapport 2009.056 Zoogdiervereniging, Arnhem".